

Høringsinnspill fra Bergen Næringsråd – Ekspertgruppe Mangfold og inkludering

Bergen Næringsråd og Ekspertgruppe Mangfold og inkludering takker for muligheten til å gi innspill til Bergen kommunes Plan for inkludering og arbeid.

Vi støtter planens overordnede ambisjon om flere inn i arbeid, redusere utenforskap og sikre at flere innbyggere får mulighet til å delta aktivt i samfunns- og arbeidslivet.

Vi er også enige i at arbeid er en av de viktigste nøklene til inkludering, selvstendighet, fellesskap og verdiskaping. For at Bergen skal lykkes bedre, må arbeidslivet kobles tettere på løsningene – ikke kun som samarbeidspartner, men som en integrert del av gjennomføringen.

Ekspertgruppe Mangfold og inkludering har som ambisjon å bidra til at Bergen skal bli Norges beste by på mangfold og inkludering i arbeidslivet. Det forutsetter et langt mer forpliktende samarbeid mellom både private og offentlige aktører, i tillegg til frivilligheten.

Vår viktigste vurdering er at planen har riktig ambisjon, men kan med fordel styrkes når det gjelder gjennomføringskraft, koordinering og kobling mellom tiltak, arbeidsgivere og faktisk overgang til arbeid.

Vårt hovedinnspill er at planen bør styrkes særlig under **Strategi 1: Flere inn i arbeid**. Dette er etter ekspertgruppens vurdering det mest avgjørende området dersom Bergen skal lykkes med inkludering i praksis.

Bergen har mange gode initiativ, prosjekter og aktører som jobber for inkludering, kvalifisering og arbeid. Utfordringen er ikke først og fremst at det mangler vilje eller enkeltstående tiltak. Utfordringen er at innsatsen i for stor grad er fragmentert. Det ligger en enorm kraft i å samle kreftene bedre, koordinere innsatsen og jobbe mer forpliktende mot et felles mål: at flere mennesker kommer i arbeid og får brukt ressursene sine.

Ekspertgruppen mener derfor at temaplanen bør forplikte kommunene tydeligere på fem områder:

- koordinering av eksisterende initiativ
- en mer arbeidgivervendt modell
- bedre overganger for ungdom
- sterkere innstas for høykompetente innvandrere
- en tydeligere rolle for kommunen som arbeidsgiver og pådriver

1) Bergen kommune bør ta en tydeligere koordinerende rolle

Planen peker riktig på at flere må inn i arbeid, og at arbeidsgivere er avgjørende for å lykkes. Ekspertgruppen mener likevel at Bergen kommune bør ta en mer aktiv rolle i å samle aktørene rundt et felles mål og sørge for bedre koordinering og synlige overganger.

Kommunen bør beskrive hvordan den etablerer og drifter en arbeidsgivervendt modell for arbeidsinkludering i tett samarbeid med NAV og næringslivet.

Dette kan innebære å etablere en forpliktende koordineringsmodell for arbeidsinkludering i Bergen og omegn, der kommuner, NAV, Vestland, fylkeskommune, næringsliv, opplæringsaktører og frivillighet samles om felles mål, rollefordeling og resultatmåling

I tillegg bør eksisterende tiltak sees i sammenheng, slik at de ikke konkurrerer om oppmerksomhet, deltakere eller ressurser. Dette gjelder ikke bare i Bergen Kommune, men bør sees på i hele Vestland Fylke.

Målet må være at Bergen går fra mange gode enkeltinitiativ til en mer smalet og målrettet innsats der flere tiltak faktisk leder videre til arbeid, utdanning eller varig kvalifisering.

2) Arbeidslivet må kobles tidligere og tydeligere inn i tiltakene

Dersom flere skal inn i arbeid, må arbeidsgivere være en integrert del av løsningen. I dag omtales næringslivet ofte som en samarbeidspartner, men i for liten grad som en del av selve gjennomføringen.

Ekspertgruppe Mangfold og inkludering mener temaplanen bør tydeliggjøre hvordan Bergen kommune samarbeider mer systematisk med arbeidsgivere om praksisplasser, språkpraksis, arbeidstrening, mentorordninger, bransjerettede kvalifiseringsløp og overgang fra tiltak til ordinært arbeid.

For arbeidsgivere er det avgjørende at samarbeidet med det offentlige er enkelt, forutsigbart og relevant. Mange bedrifter ønsker å bidra mer, men opplever at systemet er krevende å navigere i.

3) Planen må ha tydeligere og mer målrettede tiltak for kritiske overganger

Ekspertgruppen støtter planens fokus på barn og unge. Samtidig mener vi at planen bør få et tydeligere blikk på ungdom i kritiske overganger, der valg og forløp påvirker sjansene for videre deltakelse i arbeidslivet.

Dette gjelder særlig overgangen fra ungdomsskole til videregående opplæring og fra videregående opplæring videre til læreplass/arbeid/høyere utdanning.

Ekspertgruppen vil i denne sammenheng peke på prosjektet Læring i Næring som en relevant modell Bergen kommune bør la seg inspirere av. Prosjektet gir elever på 10. trinn konkret erfaring med arbeidslivet gjennom lokale arbeidsgivere, jobbsøking, CV, intervju, arbeidsavtale, lønn, attest og referanser. Dette gir ungdom praktisk kunnskap om arbeidslivets forventninger og bedre grunnlag for valg av videre utdanning og yrkesretning.

En slik modell treffer godt på flere av utfordringene temaplanen løfter: behovet for tidligere arbeidslivskontakt, bedre overganger, mer kunnskap om lokale jobbmuligheter og tettere samarbeid mellom skole, næringsliv og NAV. Bergen kommune bør derfor vurdere hvordan erfaringer fra Læring i Næring kan brukes i arbeidet med Utdanningsvalg og i kommunens arbeid med ungdom i kritiske overganger.

Utdanningsvalg: Temaplanen bør tydeliggjøre at arbeidet med å utvikle faget *Utdanningsvalg* i ungdomsskolen. Her er Bergen Kommune i gang med et arbeid. Ekspertgruppe Mangfold og inkludering påpeker viktigheten av at dette arbeidet intensiveres og videreutvikles i samarbeid med skoler, rådgivere, arbeidsgivere og bransjer.

Faget Utdanningsvalg bør utvikles som et reelt møtepunkt mellom skole og arbeidsliv, ikke bare som et orienteringsfag. Faget kan gi ungdom bedre innsikt i yrkesmuligheter, kompetansebehov og egne valg, og bør brukes mer aktivt som et forebyggende tiltak mot frafall og utenforskap.

Temaplanen bør styrkes med tiltak som bidrar til at flere fullfører opplæring – uansett nivå og som gir ungdom kjennskap til arbeidslivet og mulighetene i regionen. En styrket koblingen mellom skole, arbeidsliv og lokalt næringsliv vil også bidra til å forebygge feilvalg, frafall og utenforskap.

4) Høykompetente innvandrere må få brukt kompetansen sin

Ekspertgruppe Mangfold og inkludering vil særlig peke på behovet for sterkere tiltak rettet mot innvandrere med høy utdanning og relevant arbeidserfaring.

Bergen har mange innbyggere med internasjonal bakgrunn, høy utdanning og kompetanse som etterspørres i arbeidslivet. Likevel får mange ikke brukt kompetansen sin. Utfordringen handler ofte ikke om kompetansemangel, men om barrierer knyttet til kobling mellom kandidat og arbeidsgiver, nettverk og referanser i norsk arbeidsliv og muligheter til å vise kompetanse i relevant praksis.

Ekspertgruppen mener at Bergen kommune bør styrke innsatsen for å koble høykompetente innvandrere med relevante arbeidsgivere som en tydelig del av Strategi 1. Temaplanen bør beskrive hvordan dette skal skje, blant annet gjennom bedre modeller for kartlegging av kompetanse (fag, arbeidserfaring og relevante sertifiseringer), matching mellom kandidater og bedrifter, mentorordninger og nettverk, praksis og arbeidstrening i relevante roller og en styrket overgang fra program/tiltak til ordinært arbeid.

Høykompetente innvandrere trenger ofte ikke grunnleggende arbeidstrening, men bedre tilgang til nettverk, referanser, arbeidslivsforståelse og relevante innganger til arbeidsgivere. Dersom planen ikke skiller tydeligere mellom ulike grupper innvandrere, risikerer tiltakene å treffe for bredt og for lite presist.

Ekspertgruppen vil anerkjenne Bergen Opportunity som et relevant og målrettet initiativ. Programmet retter seg mot høyt utdannede innvandrere og kobler deltakere med mentorer, nettverk og kunnskap om norsk arbeidsliv. At mange søker, tyder på både behov og potensial.

Ekspertgruppen mener det er viktig at Bergen kommune avklarer sin rolle i programmet og sikrer at metoder og læring fra Bergen Opportunity integreres i kommunens arbeidsinkluderingsløp, slik at gode elementer skaleres og kobles til andre tiltak i Strategi 1.

5) Bergen kommune må selv gå foran som arbeidsgiver og pådriver

Bergen kommune er en av regionens største arbeidsgivere. Kommunen bør derfor ikke bare legge til rette for at andre inkluderer mer, men selv tydeliggjøre sin rolle og sette ambisjoner.

Ekspertgruppe Mangfold og inkludering mener Bergen Kommune bør sette konkrete mål for hvor mange praksisplasser, språkpraksisplasser, lærlingeløp, traineeordninger og relevante arbeidstreningsløp kommunen selv skal tilby i planperioden. Kommunens egen rolle som arbeidsgiver bør følges opp med årlig rapportering.

Vi støtter at Bergen kommune utreder handlingsrommet knyttet til kvalifikasjonsprinsippet. Kvalifikasjonsprinsippet må ikke praktiseres så snevert at det hindrer inkludering. Bergen kommune bør bruke det handlingsrommet som finnes, og samtidig løfte problemstillingen nasjonalt der regelverk eller praksis står i veien for gode inkluderingsløp.

Videre mener vi at kommunen bør ta en tydeligere pådriverrolle nasjonalt ved å dele erfaringer, løfte behov for endringer i virkemidler/regelverk og samarbeide med andre kommuner og relevante statlige aktører for å skalere gode modeller.

Til slutt:

Bergen Næringsråd og Ekspertgruppe Mangfold og inkludering støtter ambisjonen om at flere skal inn i arbeid og at Bergen skal være en mer inkluderende by. Men dersom planen skal lykkes, må den bli tydeligere på hvordan arbeidslivet skal kobles på.

Næringslivet er klare til å bidra. Mange bedrifter tar allerede et stort ansvar for inkludering. Skal vi få flere unge, innvandrere og andre grupper som står utenfor arbeidslivet inn i jobb, trenger vi et offentlig system som spiller bedre på lag med arbeidsgiverne.

Bergen har ikke først og fremst mangel på gode initiativ. Bergen mangler bedre koordinering, tydeligere forpliktelse og sterkere kobling mellom mennesker, tiltak og arbeidsgivere.

Vi oppfordrer derfor Bergen kommune til å styrke planen med mer forpliktende samarbeid med næringslivet, blant annet gjennom punktene som er listet overfor.

Bergen kan bli Norges beste by på mangfold og inkludering i arbeidslivet. Da må arbeidsgiverne være en del av løsningen fra start.